

В броя четете:

ЗЕЛЕНАТА
ТРАНСФОРМАЦИЯ

ДЕЛЪТ НА ВЕИ В ЕЛЕКТРО-ГЕНЕРАЦИЯТА В ЕС ПРЕЗ 2020 ДОСТИГНА 38%, НАДМИНАВАЙКИ ЗА ПЪРВИ ПЪТ ФОСИЛНИТЕ ГОРИВА, КОИТО СПАДНАХА ДО 37%. РАСТЕЖЪТ Е ПЛАВЕН, НО УСТОЙЧИВ, ДОРИ В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯТА COVID-19

NEXTGENERATIONEU

ВРЕМЕННИЯТ ИНСТРУМЕНТ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО СЕ ОЧЕРТАВА ДА БЪДЕ НАЙ-ГОЛЕМИЯТ ПАКЕТ ОТ СТИМУЛИ, ФИНАНСИРАН НЯКОГА ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС. С ОБЩО 1,8 ТРИЛИОНА ЕВРО ЩЕ БЪДЕ ПОДПОМОГНАТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА ЕВРОПА СЛЕД COVID-19, КАТО ДЕКЛАРИРАНЕТО ОБЩИ ЗА СЪЮЗА ЦЕЛИ СА ТОВА ДА БЪДЕ ЕДНА ПО-ЕКОЛОГИЧНА, ПО-ЦИФРОВА И ПО-УСТОЙЧИВА ЕВРОПА

Глобална криза без аналог **P.1**България – икономически растеж **P.4**Зелената трансформация на ЕС **P.11**NextGenerationEU **P.12**

Глобална криза без аналог

Корона-кризата от 2020 година и последствията ѝ ще бъдат анализирани десетилетия наред. Ще ги изучават в курсовете по история, медицина и публично здравеопазване, но и в тези по икономика и национална сигурност. В много аспекти тази криза бе различна от всички познати досега. Не толкова поради уникалността на причинителя си – глобална пандемия, а заради степента на свързаност и скоростта на взаимовъздействия и реакции в световната икономика като следствия от технологичния напредък. Кризата предизвиква мощен технологичен тласък не само в сферата на биотехнологиите, където бяха концентрирани крупни нови ресурси за справяне с причинителя на пандемията, но и в дигитализацията на практически всички основни социални и икономически дейности.

Независимо дали шокът от пандемичното разпространение на вируса SARS-CoV-2 се определя като екзогенен или ендегенен, безспорно е, че икономическата криза от 2020 г. настъпи едновременно за всички икономики, без съществен лаг във времето и възможност за подготовка.

Тя обхвана синхронно и съизмеримо всички национални икономики и регионалните икономически зони в света. За разлика от Световната финансово-икономическа криза и Европейската дългова криза от 2008-2010 г. новото явление не бе породено от финансовия сектор, прехвърляйки се в реалния, а се разви в обратен ред. Кризата възникна в реалния сектор, застрашавайки финансовия, който при неадекватна защита би могъл да създаде обратна връзка и допълнително да причини шокове и структурни деформации.

Безпрецедентната ситуация мотивира и безпрецедентни по мащаб и синхрон мерки. Това важи както за неконвенционалните количествени монетарни инструменти и респ. увеличаването на балансовите числа на водещите централни банки, така и за последвалите ги фискални стимули. Бързата монетарна експанзия логично бе съпроводена от спад на скоростта на обръщаемост на парите, а колосалните стимули доведоха до рекордни нива на финансовите пазари.

ПРЕМИНАВАНЕТО ОТ
МОНЕТАРНИ СТИМУЛИ КЪМ
МАЩАБНА ФИСКАЛНА
ПОДКРЕПА В РАЗВИТИЕ
ИКОНОМИКИ ПРЕДПОЛАГА
ЗДРАВΟΣЛОВНА ПРОМЯНА
В КУРСА НА ГЛОБАЛНИТЕ
ФИНАНСОВИ ПАЗАРИ

ТРАЙНО ПО-ВИСОКИ
ЦЕНИ НА СУРОВИНТЕ
БИХА СЕ ОТРАЗИЛИ
НЕЖЕЛАТЕЛНО НА
СЕБЕСТОЙНОСТТА И НА
РЕДИЦА МАРЖОВЕ В
РЕАЛНИЯ СЕКТОР И
РЕСПЕКТИВНО НА
ОЦЕНКИТЕ ЗА НЯКОИ
АКЦИИ

НАРАСТВАЩАТА
ДОХОДНОСТ ПРИ НАЙ-
ЛИКВИДНИТЕ ГЛОБАЛНИ
БЕНЧМАРКОВИ
ОБЛИГАЦИИ МОЖЕ
ДОПЪЛНИТЕЛНО ДА
ДОПРИНЕСЕ ЗА ПО-
СТРЪМНА КОРЕКЦИЯ НА
ГЛОБАЛНИТЕ ПАЗАРИ
НА АКЦИИ

Първоначалният ефект в реалния сектор като следствие бе дефлационен. Последва покачване на цени при суровините, преди водещите икономики да са възстановили устойчиво реалния си растеж и потребление. Ако пазарът на американските и редица други акции работи на принципите на дисконтиращ механизъм, то през 2020 г. дисконтирани бяха предимно монетарните интервенции и трансферите на фискална подкрепа, а не толкова печалбите и финансовите показатели на компаниите, генерирани от предсказуема икономика в добро здраве. Поскъпването на суровините може да повлияе негативно върху маржовете и печалбите на редица сектори и фирми, докато растящите цени на акциите правят инвестициите в тях далеч по-привлекателни от подкрепа за реалния сектор чрез стратегически инвестиции в развитието на самите компании.

Непрестанното покачване на цените на акциите и на всички финансови активи през последното десетилетие като следствие от монетарните стимули и инфлационно таргетиране до кризата при относително нисък реален икономически растеж от средно около два процента в американската и дори под това ниво за европейската икономика, следва да премине към рефлацията в реалния сектор и общо икономическо съживяване.

Същевременно все още е налице риск от допълнително засилване на тенденцията от предходното десетилетие. Ново продължително и стимулирано покачване на пазарите на акции и други финансови активи би създавало предизвикателства пред качественото капитализиране, растеж и развитие на икономиките.

Българската икономика спрямо външната среда през 2020

В този глобален контекст българската икономика показва устойчивост и адаптивност през изминалата година.

Освен обявения мораториум върху плащанията по кредитите, БНБ обяви през март 2020 г. пакет от мерки, с които незабавно бяха укрепени допълнително капиталовата основа и ликвидността на банковия сектор. Пакетът бе в размер на над 9.3 млрд. лв. или над 8% от БВП, като включваше капитализиране на печалбата за 2019 г., повишаване на ликвидността чрез намаляване на по-рисковите чуждестранни експозиции на търговските банки и отпадане на планираното за 2020 г. и 2021 г. увеличение на антицикличния капиталов буфер.

Този пакет, заедно с фискалните мерки у нас, помогна за смекчаване на шоковия ефект от пандемията и за облекчаване на финансовите условия за фирмите и домакинствата.

В същото време предприетите мерки за фискална и ликвидна подкрепа за реалния сектор, както и в помощ на пострадалите пряко от кризата, дадоха резултати за защитата на заетостта и подкрепата за индивидуалното потребление.

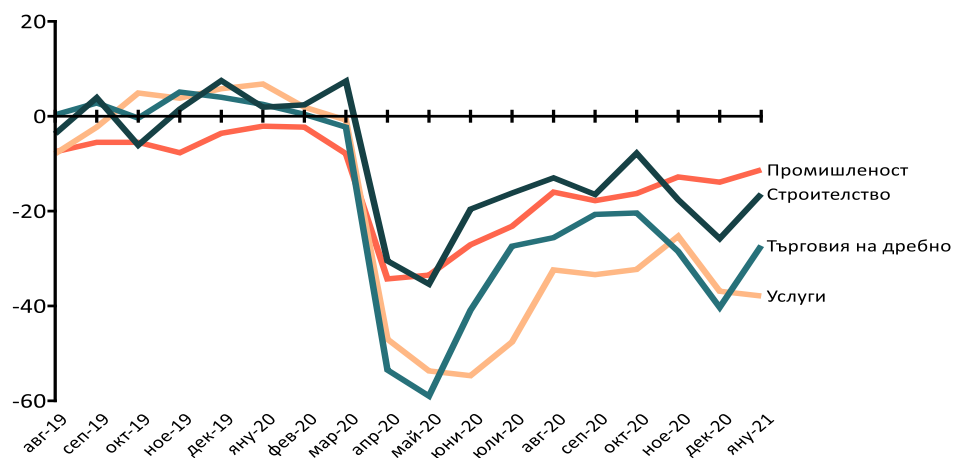
Колективното потребление на правителството бе увеличено, с което допълнително бяха подкрепени икономическата активност, заетостта и доходите. Увеличаването на безработицата бе по-ограничено и по-плавно, отколкото се очакваше в началото на кризата през март миналата година. Устойчивостта на икономиката ни се засилва поради факта, че фискалните стимули у нас не водят *ipso facto* до трансфер на паричен ресурс към пазарите на акции и други финансови активи, а производствената компонента има относително по-висок дял в БВП за сметка на услугите, сравнено с повечето най-развити европейски икономики.

**КРИЗАТА ЗАВАРИ
БАНКОВАТА НИ
СИСТЕМА В НАЙ-
ДОБРОТО Й
СЪСТОЯНИЕ ДО
МОМЕНТА**

**ИКОНОМИКАТА ПРЕТЪРПА
КОНТРАКЦИЯ ОТ 4,2%**

**ТОВА Е ПО-СЛАБО
СВИВАНЕ, ОТКОЛКОТО
ПРИ ПРЕДХОДНАТА
СВЕТОВНА
ФИНАНСОВО-
ИКОНОМИЧЕСКА КРИЗА**

Бизнес състояние спрямо предходен период

Източник: НСИ

**КОЕ ПРЕДПАЗИ
БЪЛГАРИЯ ОТ ПО-
СЕРИОЗНИТЕ РИСКОВЕ,
КОИТО
НАБЛЮДАВАХМЕ ПРИ
ПО-РАЗВИТИТЕ
ИКОНОМИКИ?**

**БЪЛГАРСКАТА
ИКОНОМИКА Е
ОТВОРЕНА, МАЛКА И
ЕДНОВРЕМЕННО С
ТОВА ОТНОСИТЕЛНО
ИЗОЛИРАНА ОТ
ГЛОБАЛНИТЕ
КАПИТАЛОВИ ПАЗАРИ**

**МЕСТНИЯТ ПАЗАР НА
АКЦИИ Е СРАВНИТЕЛНО
ОГРАНИЧЕН СПРЯМО
РАЗМЕРА НА
ИКОНОМИКАТА**

**БАНКОВАТА И
ФИСКАЛНАТА СИСТЕМИ
НЕ СА ОБЕКТИ НА
ПРЕКИ МОНЕТАРНИ
ИНТЕРВЕНЦИИ ПОРАДИ
ВАЛУТНИЯ БОРД**

България – икономически растеж

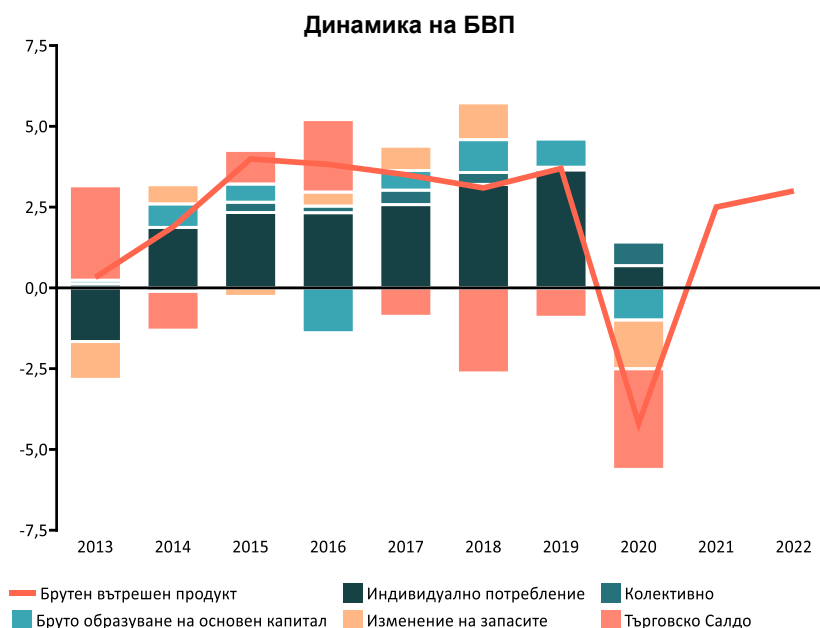
Брутният вътрешен продукт (БВП) на България спада с 4,2% през 2020 г. според предварителните данни на НСИ и в номинално изражение възлиза на 118 605 млн. лв. по текущи цени. През предходната 2019 г. БВП отчете растеж от 3,7%, достигайки 119 772,25 млн. лв. по текущи цени. Преизчислено в евро, БВП на човек от населението през 2020 г. е 8 748 евро, спрямо 8 779 евро през 2019 г. Основен положителен принос към динамиката на БВП през 2020 г. има потреблението на правителството, което нараства със 7,5% на годишна база и е с принос към БВП от 1,3 процентни пункта (пр.п.) при 0,3 пр.п. година по-рано. Частното потребление също така остава в положителна територия, но допринася едва с 0,1 пр.п. към БВП.

През 2020 г. бруто образуването на основен капитал отчита спад от 5,1%

в реално изражение, след като през 2019 г. инвестициите нараснаха с 4,5%.

Намалението на инвестициите се наблюдава в почти всички бизнес сектори, а в промишлеността спадът е с около 21% към края на октомври. Понижават се натрупаните материални запаси от страна на фирмите, като приносят им към БВП е отрицателен до размер на -1,4 пр.п. при неутрално влияние през 2019 г.

Външната търговия се свива осезаемо през 2020 г. с цели 11,3% при растеж от 3,9% през предходната година. Намаляват както износът, така и вносът, като търговският дефицит намалява до 2,9% от БВП спрямо 4,7% през 2019 г. Нетният износ остава с отрицателен принос за икономическия растеж за четвърта поредна година, като за 2020 г. влиянието му е в размер на -3,1 пр.п.

Прогнозите на националните и европейските институции, и на водещите международни финансови организации допусаха, че свиването на българската икономика през годината на пандемичната криза ще бъде в границите

между -5,5% и -3%, като очакванията за икономическо възстановяване и растеж на БВП през следващите две години засега варират между 2,5% и 3,7% за 2021 г. и от 3,0% до 4,9% за 2022 г.

Макроикономически индикатори в процент от БВП

	2018	2019	2020	2021 п.	2022 п.	2023 п.
Текуща сметка	1	3	-0,7	3,9	4,2	3,4
Търговско салдо	-4,8	-4,7	-3,1	-1,2	-1,3	-2,1
Износ	49,4	47,6	44,9			
Внос	54,3	52,3	48			
ПЧИ	1,7	2,5	3,5	2,9	2,9	2,9
Държавен бюджет	0,1	-1	-3	-3,9	-2	-1,8
Брутен държавен дълг	22,3	20,2	25,3	27,5	28,6	29,4

Източници: НСИ; БНБ; МФ – Макроикономическа прогноза, есен 2020, Стратегия за управление на държавния дълг за периода 2021-2023

Пазар на труда

Въпреки остротата на пандемията и икономическата криза, коефициентът на безработица през 2020 г. се увеличава само с 0.9 пр.п. спрямо 2019 г. и достига 5,1%, съответно 5,4% за мъжете и 4,8% за жените. Броят на безработните лица достига 168,6 хиляди към края на 2020 г., по данни на НСИ от м. март т.г. Отчетената динамика на пазара на труда е много по-слабо негативна, отколкото по време на предходната глобална и европейска финансово-икономическа криза от 2008-2010 г. Съществена подкрепа за съхраняване на заетостта бе оказана чрез обявения пакет от фискални мерки и в частност мярката 60/40.

По данни на НОИ, от началото на пандемията до края на януари 2021 г. са подкрепени 11 925 работодатели за запазването на около 265 хил. работни места. Най-големите бенефициенти очаквано са секторите „Преработваща промишленост“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“. Средно за Евророната безработицата на годишна база също отбелязва покачване от почти 1%, като достигна 8,3% към края на 2020 г.

2020:

**ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
СЕ СВИВА С 11,3%**

**НЕТНИЯТ ИЗНОС
ОСТАВА С
ОТРИЦАТЕЛЕН ПРИНОС
В РАЗМЕР НА -3.1 ПР.П**

**НАМАЛЕНИЕТО НА
ИНВЕСТИЦИИТЕ Е В
ПОЧТИ ВСИЧКИ БИЗНЕС
СЕКТОРИ**

**БВП СПАДА С 4,2% И В
НОМИНАЛНО
ИЗРАЖЕНИЕ ВЪЗЛИЗА
НА 118 605 МЛН. ЛВ. ПО
ТЕКУЩИ ЦЕНИ**

**СРЕДНО ЗА
ЕВРОЗОНАТА
БЕЗРАБОТИЦАТА НА
ГОДИШНА БАЗА
ОТБЕЛЯЗВА
ПОКАЧВАНЕ ОТ ПОЧТИ
1%**

**БЕЗРАБОТИЦАТА У НАС
НАРАСТВА С 0,9 ПП И
ДОСТИГА 5,1%**

**СРЕДНОГОДИШНАТА
ИНФЛАЦИЯ У НАС СЕ
ЗАБАВЯ ДО 1,2%**

**ОСНОВНИ ДВИГАТЕЛИ НА
ИНФЛАЦИЯТА ПРЕЗ 2020:
ЦЕНИТЕ НА ЕНЕРГИЙНИТЕ
ИЗТОЧНИЦИ, НА
УСЛУГИТЕ И НА
НЕПРЕРАБОТЕНИТЕ
ХРАНИ**

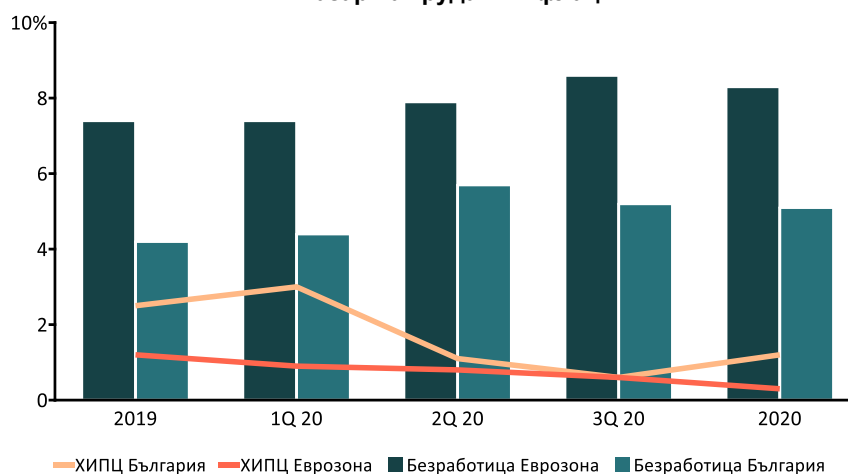

Инфлация

Средногодишната инфлация през 2020 г. в България, измерена на база хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ), се забави до 1,2% от 2,5% през 2019 г. Нивото на индекса остава по-високо от средните стойности за ЕС и за Еврозоната, съответно от 0,7% и 0,3%.

Основни двигатели на инфлацията през 2020 г. са цените на енергийните източници, на услугите и на непреработените храни. Очакванията са за умерено повишение и задържане на ХИПЦ около ниво от 1,7-1,8% през тази и следващата година.

Пазар на труда и инфлация

Източници: НСИ и Евростат

Публичен сектор

По предварителни данни на Министерството на финансите държавният бюджет приключи 2020 г. с отрицателно салдо от 3,532 млрд.лв. Дефицитът на касова основа по консолидираната фискална програма от 3% от БВП се дължи на извършените разходи за обезпечаване на предприети мерки в противодействие на негативното

влияние на пандемията COVID-19 върху различните сектори.

България приключва 2020 г. с по-малък бюджетен дефицит от страните в Еврозоната и от останалите в ЕС, като размерът на фискалния резерв към края на годината възлезе на 8,6 млрд.лв., при 8,8 млрд.лв. в края на 2019 г.

Присъединяване към Банковия съюз и Еврозоната

Въпреки кризата, българските институции съвместно с ЕЦБ и институциите на Еврозоната успяха по план да постигнат през 2020 г. успешното включване на българския лев във Валутния механизъм II, както и присъединяването на страната към Банковия съюз на Еврозоната. Вследствие на това, отчитайки и фискалните показатели и резерви, агенция Moody's повиши дългосрочния рейтинг на България в чуждестранна и в местна валута до "Baa1"

със стабилна перспектива. Последва потвърждение и подобрение на перспективата на рейтинга съответно от страна на агенциите S&P и Fitch. В края на февруари 2021 г. Fitch потвърди дългосрочния рейтинг на Българската банка за развитие и повиши перспективата му до BBB положителна, аналогично на суверенния.

**3% ОТ БВП Е
ДЕФИЦИТЪТ НА
КАСОВА ОСНОВА ПО
КОНСОЛИДИРАНАТА
ФИСКАЛНА ПРОГРАМА**

**ДЕФИЦИТЪТ Е ПО-
МАЛЪК ОТ ВСИЧКИ
СТРАНИ В ЕВРОЗОНАТА**

**ФИТЧ ПОВИШАВА
ДЪЛГСРОЧНИЯ
РЕЙТИНГ НА СТРАНАТА
НА „BBB“ С
ПОЛОЖИТЕЛНА
ПЕРСПЕКТИВА**

**ФИСКАЛНИЯТ РЕЗЕРВ
КЪМ КРАЯ НА
ГОДИНАТА ВЪЗЛИЗА НА
8,6 МЛРД. ЛВ.**

Банков сектор

**КЪМ КРАЯ НА 2020
СОБСТВЕНИЯТ
КАПИТАЛ НА
БАНКОВАТА СИСТЕМА
НАРАСТВА С 6,6% НА
ГОДИШНА БАЗА ДО
15,35 МЛРД. ЛВ. ОТ 14,4
МЛРД. ЛВ. В КРАЯ НА
2019**

**АКТИВИТЕ НА
БАНКОВИЯ СЕКТОР
ДОСТИГАТ 124 МЛРД.ЛВ**

**СПАДЪТ В НЕТНАТА
ПЕЧАЛБА НА БАНКИТЕ
Е 51,4%**

**КОЕФИЦИЕНТЪТ НА
ЛИКВИДНО ПОКРИТИЕ
РАСТЕ И ДОСТИГА 279%**

Активите на банковия сектор през 2020 г. достигат 124 млрд.лв., като нарастват с 8,6% на годишна база. Спрямо размера на брутния продукт, по предварителните данни на НСИ за 2020 г. банковите активи възлизат на 104,6% от БВП.

Увеличаването на **собствения капитал** на банковата система е основно в резултат от внесения капитал, в т.ч. в изпълнение на решенията на правителството за увеличаване на капитала на ББР с цел реализиране на програми и мерки за предоставяне на ликвидна подкрепа чрез търговските банки на бизнеса и на загубилите временно доходи поради кризата лица. Други източници на капитал за системата са премиите резерви, натрупаният друг всеобхватен доход и печалбата на банковия сектор.

Нетната печалба за сектора през 2020 г. е в размер на 814,6 млн. лв., което представлява спад с 51,4%, сравнено с 1,675 млрд.лв. през предходната година. Този финансов резултат е обусловен от неизбежните поради кризата разходи за обезценка и начислени провизии в съответствие с измененията в МСФО 9, по-слабата кредитна активност, по-ниските приходи от такси и комисиони, ниските лихвени проценти, управлението на разходите за дейността и качеството на кредитния портфейл, както и някои еднократни ефекти.

През 2020 г. **нетният лихвен доход** на банките се понижава с 3,5% на годишна база до 2,649 млрд.лв. от 2,745 млрд.лв. в края на 2019 г., на фона на по-слабата кредитна активност, като едновременно

спадат приходите от лихви и се покачват лихвените разходи за банките. В края на 2020 г. нетният лихвен доход формира 63,6% от нетния общ оперативен доход на банковата система.

Нетният доход от такси и комисиони също спада към края на 2020 г. с 6,1% на годишна база (при ръст от 3,8% в края на 2019 г.) до 1,039 млрд.лв., при 1,106 млрд. лв. преди година. Намаляват и приходите от такси и комисиони в сравнение с година по-рано – с 6,5% до 1,237 млрд.лв. Разходите за такси и комисиони се понижават с 8,2% на годишна база, като достигат 198,4 млн. лв. Нетният доход от такси и комисиони формира 25% от нетния общ оперативен доход на банковата система.

Извънредните мерки на БНБ за укрепване на ликвидността на системата дават бърз резултат. **Коефициентът на ликвидно покритие (LCR)** към 31.12.2020 г. е 279%, в сравнение с 269,9% в края на 2019 г. Същото може да се каже и за капиталова адекватност и позиция на системата, които традиционно се характеризират със значителен излишък над регулаторните изисквания и са над средните нива за банките, участващи в Единния надзорен механизъм.

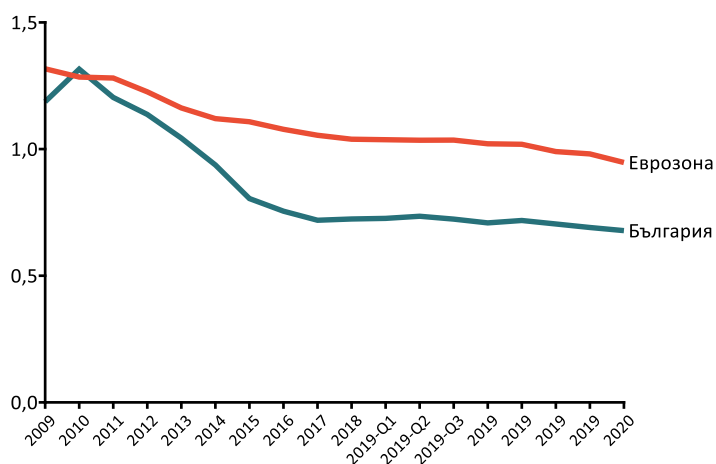
Отчитайки всичко това, напълно очаквано рентабилността на системата, измерена чрез възвръщаемостта на активите (**ROA**) и възвръщаемостта на капитала (**ROE**), спада съществено през 2020 г. спрямо предходната година до 0,66% за ROA, в сравнение с 1,47% към 31.12.2019 г. и съответно до 5,31% за ROE, в сравнение с 11,63% към края на 2019 г.

Депозити

Въпреки рекордно ниските депозитни лихви, спестяванията на фирми и домакинства нарастват с 10% през 2020 г. спрямо декември 2019 г. Основна причина за повишаването на депозитите са както „предпазните“ спестявания от фирми и домакинства в условията на влошаване на икономическата среда, така и отлагането на потребление, инвестиции и придобиването на материални запаси поради продължителната несигурност.

Нефинансовите предприятия масово ограничават инвестиционната си активност и предпочитат да държат средствата си на овърнайт или краткосрочни депозити. Фактори за ръст при депозитите на домакинствата са относително ниската безработица, повишението на доходите и ограничените възможности за туризъм, пътувания, развлечения, културни дейности, спортни мероприятия и консумация на редица услуги.

Съотношение на кредитите
към депозитите

Източници: ЕЦБ и БНБ

Кредитиране

През 2020 г. кредитите на нефинансови предприятия нарастват с 4% или с 1,46 млрд. лв. Водещо бе търсенето на кредит за оборотни средства или рефинансиране на дълг. По отношение на кредитирането за по-дългосрочни инвестиционни цели очаквано се наблюдава спад през годината, както от страна на малките и средни предприятия, така и от големи корпоративни клиенти. Понижението е по-съществено в сегмента на дългосрочните кредити.

Заради икономическата обстановка фирмите отлагат нови инвестиции, което може да доведе до риск от депримирана рефлация през годините на възстановяване на икономиката. Това следва да се адресира своевременно чрез компенсираща публична и публично-частна инвестиционна активност в устойчиво развитие и инфраструктурата, регионалната свързаност, климатично неутрални енергийни решения и енергийна ефективност, научно-развойната дейност и иновациите.

**ДЕПОЗИТИТЕ
НАРАСТВАТ С 10%,
ВЪПРЕКИ НИСКИТЕ
ЛИХВЕНИ НИВА**

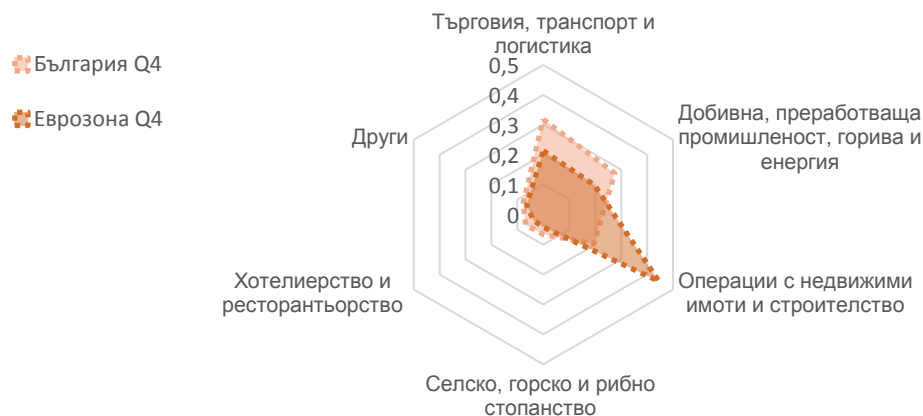
**КРЕДИТИТЕ НА
НЕФИНАНСОВИ
ПРЕДПРИЯТИЯ
НАРАСТВАТ С 4%**

**ИМА СПАД В
ДЪЛГОСРОЧНОТО
КРЕДИТИРАНЕ,
ФИРМИТЕ ОТЛАГАТ
НОВИ ИНВЕСТИЦИИ**

**ДЕЛЪТ НА
НЕОБСЛУЖВАНИТЕ
КРЕДИТИ СПАДА ДО
4,78%**

**ЗА БАНКОВАТА
СИСТЕМА У НАС Е
ХАРАКТЕРНА ПО-
ВИСОКА СТЕПЕН НА
ПОКРИТИЕ С
ОБЕЗЦЕНКА СПРЯМО
СРЕДНОТО ЗА ЕС**

Банкови кредити по сектори

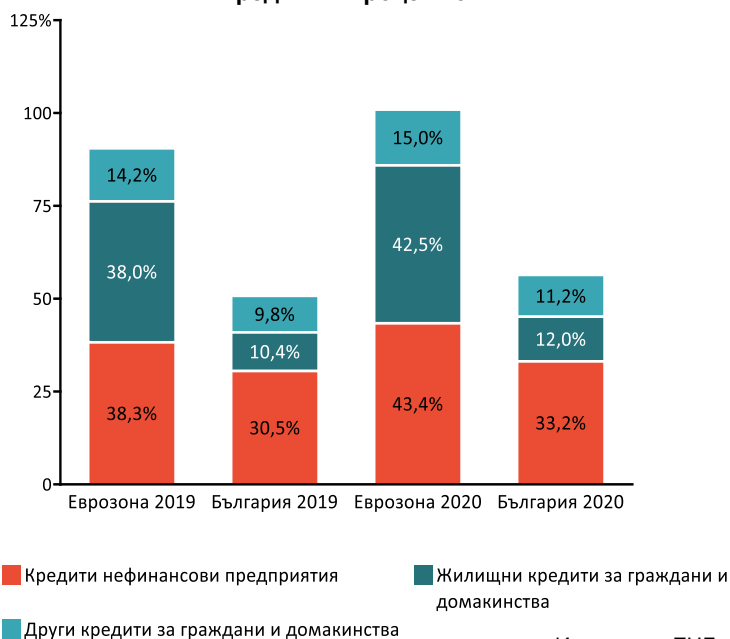

Към края на 2020 г. необслужваните кредити продължават да намаляват спрямо 2019 г., както в относително, така и в номинално изражение. Към 31 декември 2020 г. общият обем на необслужваните кредити (с просрочие над 90 дни; без централни банки и кредитни институции) спада до 3,322 млрд. лв. от 3,935 млрд. лв. година по-рано. Делът на необслужваните кредити средно за банковата система спада до 4,78% от 5,94% преди 12 месеца.

При нефинансовите предприятия делът на необслужваните кредити се понижава до 5,29% или 2,012 млрд.лв., сравнено с 6,8%, или 2,488 млрд. лв. година по-рано.

При потребителските кредити нивото спада до 6,12% от 6,31%, а при жилищните кредити е 2,95% спрямо 3,98% в края на 2019 г. Въпреки че нивото на необслужвани кредити е над средното за ЕС, характерна за банковата система в България е по-високата степен на покритие с обезценка на brutните необслужвани кредити, в сравнение със средното ниво за страните от ЕС. Към края на 2020 г. степента на покритие на brutните необслужвани кредити и аванси в българската банкова система е на ниво от 62,6%, при 59% година по-рано.

Кредити в процент от БВП

Източници: ЕЦБ и БНБ

Зелената трансформация на ЕС през 2020

Делът на ВЕИ в електро-генерацията в ЕС през 2020 г. достигна 38%, надминавайки за първи път фосилните горива, които спаднаха до 37%. Това е важен момент за Европа, предвид амбициите и плановите по Европейския зелен пакт за климатична неутралност и за радикално намаляване на парниковите емисии до 2050 г. Преходът към алтернативни енергоизточници бе относително плавен, но растежът на количеството и делът на електро-енергията, генерирана от алтернативни и възобновяеми източници, се доказва като устойчив, дори в условията на пандемията COVID19.

Преминаването към ВЕИ в синхрон с редуциране използването на фосилни горива се счита за най-ефективния метод

за намаляване на емисиите на CO₂ и други вредни газове в атмосферата с негативно влияние върху климата. От друга страна, развитието на ВЕИ увеличава и енергийната сигурност както за всяка от страните-членки поотделно, така и за Съюза като цяло. По този начин естествено намалява зависимостта от доставчиците на традиционните енергоизточници. За традиционните и външни за ЕС доставчици на фосилни енергоизточници, Зелената трансформация в ЕС (най-големият световен потребител на фосилни горива) ще продължи да повишава риска от зачестяващи кризи в техните икономики и от трайно депримирано икономико-социално състояние за тях в бъдеще.

**„ЕВРОПЕЙСКАТА
ЗЕЛЕНА СДЕЛКА“
ПРЕДВИЖДА
РАДИКАЛНО
НАМАЛЕНИЕ НА
ПАРНИКОВИТЕ ЕМИСИИ
ДО 2050**

**ДЕЛЪТ НА ВЕИ ПРЕЗ
2020 ДОСТИГА 38%**

**ФОСИЛНИТЕ ГОРИВА
СПАДАТ ДО 37%**

**ЕВРОПЕЙСКАТА
КОМИСИЯ ПЛАНИРА ДА
ВЛОЖИ НАД 1 ТРИЛИОН
ЕВРО В ЗЕЛЕНИ
ИНВЕСТИЦИИ ДО 2030**

ТРИ ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ:

- **ДИГИТАЛНА
ТРАНСФОРМАЦИЯ НА
ИКОНОМИКАТА**
- **УСТОЙЧИВОСТ НА
ЕВРОПЕЙСКИТЕ И
РЕГИОНАЛНИТЕ
ВЕРИГИ НА
СТОЙНОСТ И
ДОСТАВКИ – НОВИ
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА
ПО-ТЯСНА И
ЕФЕКТИВНА
ИНТЕГРАЦИЯ НА
БЪЛГАРСКИТЕ
ПРОИЗВОДИТЕЛИ И
ДОСТАВЧИЦИ НА
УСЛУГИ В ТЕЗИ
ВЕРИГИ**
- **ПОВИШАВАНЕ
СТЕПЕНТА НА
ЕФЕКТИВНОСТ В
ИЗПОЛЗВАНЕТО НА
ЕНЕРГИЯТА И
РЕСУРСИТЕ, РЕСП.
ПОВЕЧЕ КРЪГОВОСТ,
ПО-ЧИСТА ЕНЕРГИЯ И
ПО-НИСЪК
ВЪГЛЕРОДЕН
ОТПЕЧАТЪК НА
ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ
И БИЗНЕС ДЕЙНОСТИ**

NextGenerationEU

Независимо от доброто състояние, в което кризата завари банковия сектор у нас и бързите положителни ефекти от въведените от БНБ антикризисни регулаторни мерки, апетитът за нов кредит от страна на фирмите ще зависи в голяма степен от скоростта и качеството на възстановяването на бизнесклимата и външната среда след края на пандемията. Успешното и навременно възстановяване, ускоряване и разширяване на инвестиционните планове и програми, както на частния, така и на публичния сектори, ще бъде от ключово значение за постигане и затвърждаване на конкурентни предимства. Това ще ускори реалната и структурна конвергенция, особено в периода на подготовка за въвеждане на еврото у нас. Нови и мащабни възможности за това се откриват чрез Дългосрочния бюджет на ЕС, съчетан с NextGenerationEU – временния инструмент за стимулиране на възстановяването, който ще бъде най-големия пакет от стимули, финансиран някога от бюджета на ЕС. С общо 1,8 трилиона евро ще бъде подпомогнато възстановяването на Европа след COVID-19, като декларираните общи за Съюза цели са това да бъде една по-екологична, по-цифрова и по-устойчива Европа.

Очаква се България да получи по линия на новите програми на ЕС повече от 26 млрд. евро за възстановяване и ускорено модернизиране на икономиката си. Тези инвестиции ще доведат до структурни промени и възможности за израстването на нови регионални индустриални шампиони у нас.

Бруто образуването на основен капитал спада поради кризата и може да остане потиснато за по-продължителен период от високата степен на несигурност. След предишната глобална криза от 2008-2010 г. нивото на инвестициите остана да се колебае между 19% и 22% от БВП, спадайки от чувствително по-високи нива. В средносрочен и по-дългосрочен план ново потиснато ниво на инвестициите би било недостатъчно за ускоряване на конвергентния процес на българската икономика. Това очертава все по-ясно необходимостта от стратегическо приоритизиране на програми за икономическо възстановяване и развитие. Фокусът е върху подкрепата за инвестициите за постигане на дългосрочни конкурентни предимства и ускорени темпове на повишаване на производителността на труда, на ефективността и продуктивността на фирмите.

ББР е подготвена да поеме съществена роля в осъществяването на програми за възстановяване и развитие по стратегическите за икономиката ни приоритети. Групата на ББР вече разполага с пълен набор от финансови услуги и звена със съответната компетентност, предлагащи специфични решения от микрокредитиране до гаранционни програми за МСП; кредитиране на търговската и инвестиционна експанзия на българските предприемачи в региона ни и в целия Европейски съюз; кредитиране и факторинг в подкрепа на търговията, експорта и намаляване на междуфирмената задлъжнялост; лизингови услуги за ускорено технологично

преоборудване в селското стопанство, производството, строителството и услугите; дялови инвестиции за ускоряване на бизнес развитието на технологични и други компании с висок потенциал и добавена стойност.

Банката притежава утвърден капацитет и съответния кредитен рейтинг да мобилизира мащабни външни и вътрешни ресурси за изпълнението на всеки възложен от правителството мандат.

ББР ИГРАЕ КЛЮЧОВА РОЛЯ И ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ НА ЧАСТНИЯ И ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР

БАНКАТА ПОДПОМАГА ТЕХНОЛОГИЧНО МОДЕРНИЗИРАНЕ И ПРЕХОД КЪМ ИНДУСТРИЯ 4.0

ББР СЪДЕЙСТВА ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕКСПОРТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА БИЗНЕСА

БАНКАТА Е ГОТОВА И СПОСОБНА ДА ПОДКРЕПИ ВЪЗНИКВАЩАТА У НАС ЗЕЛЕНА, КРЪГОВА И ВИСОКОДИГИТАЛИЗИРАНА ИКОНОМИКА, БАЗИРАНА НА ЗНАНИЕТО

Илия Лингорски, главен икономист на Българска банка за развитие

София Касидова, началник отдел, управление „Стратегическо развитие“

Божидар Видинов, главен експерт, управление „Стратегическо развитие“

Симона Кацарчева, експерт, управление „Планиране, анализ и регулации“

Отдел „Връзки с обществеността“

София 1000
ул. "Дякон Игнатий" 1
office@bdbank.bg
+359 2 9 30 6333
www.bdbank.bg

ИЗТОЧНИЦИ

- Национален статистически институт (НСИ)
- Българска народна банка (БНБ)
- Министерство на финансите (МФ)
- Евростат
- Европейска централна банка (ЕЦБ)
- Европейска комисия (ЕК)
- Асоциация на банките в България (АББ)

БЮЛЕТИН ЗА МАКРО- ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Март 2021

Бюлетинът на Българска банка за развитие (ББР) за макроикономическо развитие е изготвен единствено с информационна цел, като при съставянето му е използвана обществено достъпна информация и статистически данни.

Публикуваните прогнози, оценки и мнения изразяват позицията на експерти от ББР и не следва да се считат за съвет или препоръка.

Българска банка за развитие не носи отговорност за предприети действия, сключени сделки или претърпени вреди, свързани с информацията от бюлетина.

Разпространението на публикуваната в бюлетина информация е разрешено с предварително писмено съгласие на ББР, без да се преработва, редактира или променя съдържанието на текста или графиките, като посочването на източника е задължително.